

Az Élő Ige hangzik: „Énekem az Úr” (Ézs 12, 3.) – Isten dicsősége és dicsőítése

Vertikális nézőpont – ’világszemlélet’

„Az egek beszélnek Isten dicsőségét és kezeinek munkáit hirdeti az égbolt.
Nap napnak mond beszédet, éj éjnek ad jelentést. Nem olyan szó, sem
olyan beszéd, amelynek hangja nem hallható.” (Zsolt 19, 2-4)

Isten tervezte így. Ez volt a szándéka az idők kezdete óta. Ez volt a célja és a terve az egész teremtés, a történelem és a megváltás során. Isten úgy teremt, tart fenn, kormányoz és üdvözít, hogy az ő saját dicsőségét mutassa be.

Minden az ő szándékával kezdődött a *teremtésben*: „Az egek beszélnek Isten dicsőségét” (Zsolt 19:1). A teremtés egésze, Isten dicsőségének színtereként (*theatrum gloriae Dei*) sugározza felénk Isten legfőbb tekintélyét, csodálatos lényegét és tökéletességét azzal a céllal, hogy „Gyűjtsétek össze fiaimat a messzeségből és leányaimat a föld végéről, mindenkit, akit nevemről neveznek, akit dicsőségemre teremtettem, akit formáltam és alkottam” (Ézsaiás 43:6-7).

Ez a szándék mindenre vonatkozik, amit Isten tesz: „aki mindent saját akarata és elhatározása szerint cselekszik; hogy dicsőségének magasztalására legyünk, mint akik előre reménykedünk Krisztusban.” (Ef 1, 11-12). „Bizony, őtőle, őáltala és őreá nézve van minden: övé a dicsőség mindörökké. Ámen.” (Rm 11, 36).

A Zsoltáros nyilvánvaló kijelentéséhez (Zsolt 19, 2-4) ugyanakkor sajátos prófétai hallásra és hallgatóságra is szükség van, amelynek alapja egy speciális *világnézet*.

Ez a *világnézet* az istentisztelet vertikális dimenziója. Azt jelenti ez, hogy a kiindulási pont Isten szentsége és a mennyben meglévő akarata, ahonnan megérkezhetünk a földi életünk horizontjára (ld. az Úri Imádság teológiai felépítése szerint.; Mt 6, 9-13. Lk 1-13), a bűnnel teli világunkba és annak a gonosztól áthatott mélységeibe. Mikor a világunkat istenközpontúan (*teocentrikusan*) szemléljük, akkor minden Istenre irányul és az ő dicsőségének megjelenése összekapcsolódik az ember életének minden területével. Nem az alulnézet, a világ lehetőségei és korlátai lesznek a meghatározóak. Nem azok a feloldhatatlannak látszó krízisek, amelyek mindennapjainkat ezerféleképpen hálózzák be, hanem az örökkévalóság felőli látás (*sub specie aeternitatis*) lesz a döntő, amely szerint „teljes mind e széles föld az ő dicsőségével” – ahogyan a szeráfok énekelik (Ézs 6, 3).

A Szentháromság egy Isten a „dicsőség királya”

Isten dicsősége az ő létének meghatározója. Ő a „dicsőség királya” (Zsolt 24, 8), aki a „hozzáférhetetlen világosságából” (1Tim 6, 16) sugárzik felénk és lesz sokféleképpen látható az ő teremtésében. „Bárhová veti is az ember tekintetét, nincs az egész világon oly parányi hely, melyen dicsőségének legalább valami kis szikráját ne látnánk ragyogni. S nem tudjuk a világ messze terjedő, szép és dicső alkotmányát úgy vizsgálni, hogy a megmérhetetlen erejű fényesség egészen el ne kábítson bennünket,” – olvassuk az *Institutio*-ban (*Inst. 1.5.1.*).

A református teológia középpontjában az a meggyőződés áll, hogy Isten szuverén (elvé elrendelő és kiválasztó Isten), vagyis abszolút tekintéllyel és hatalommal uralkodik az egész teremtés felett. Ez arra vonatkozik, ahogyan megértjük Istennel és a körülöttük lévő világgal való kapcsolatukat. Az élet minden aspektusát Isten dicsőségének valóságaként értékelhetjük, amely istenfélelmet és tisztelet hív életre. Az egész teremtés azért létezik, hogy megmutassa az ő dicsőségét.

Isten szentsége ennek a témának egy másik fontos része. Hangsúlyozza Isten erkölcsi tökéletességét és tisztaságát, megkülönböztetve őt mindentől, ami teremtett. A református gondolkodásban Isten szentségének elismerése arra irányítja a figyelmünket Jézus Krisztusban, hogy magunk is törekedjünk arra, hogy cselekedeteik és döntéseik Isten dicsőségét tükrözzék vissza (1Kor 10, 31). Ez a törekvés mindenekelőtt a kegyelem mély megértésében gyökerezik - amely átalakít és lehetővé teszi számunkra, hogy Istent tisztelő módon éljünk. Ez a szemlélet nemcsak az egyes emberre van hatással, hanem olyan közösséget is épít és ápol, amely együttesen arra törekszik, hogy Istent dicsőítse a létezés és az istentisztelet minden területén.

Csúcspontja mindennek a reformáció egyik alapelve: „Egyedül Istené a dicsőség” (*Soli Deo Gloria*), amely azt tanítja, hogy az üdvösség teljes egészében Isten műve, és arra szolgál, hogy dicsőséget szerezzen neki. Ez a tanítás szembeszáll azzal az elképzeléssel, hogy az emberi cselekedetek, érdemek hozzájárulnak az üdvösségünkhöz (Lk 17, 10; Rm 11,36). Ehelyett hangsúlyozza, hogy az üdvösség egésze, a kiválasztástól a megdicsőülésig, minden Isten dicsőségére szolgál. Mindez az egyedül igaz hit (Heidelbergi Káté 21. kérdés-felelet) által lehet a miénk a mi megigazulásunkra (Heidelbergi Káté 60. kérdés-felelet).

Jézus Krisztus Isten dicsőségének kinyilatkoztatása

A református teológiában Jézus Krisztus központi szerepet játszik Isten dicsőségének megértésében (1Kor 2, 9). Jézus Krisztus élete, halála, feltámadása és mennybemenetele Isten dicsőségének végső kinyilatkoztatása. Krisztus munkája Isten tulajdonságainak - igazságosságának, irgalmasságának és szeretetének - teljességét állítja fókuszba, ami arra indít bennünket a Szentlélek munkája nyomán, hogy Krisztust követve dicsőítsük Istent.

Hit által egyesülhetünk Krisztussal, ami nemcsak az üdvösségüket jelenti, hanem képessé tesz bennünket arra is, hogy Istent dicsőítő életet éljünk. Megszentelődésünk Jézus Krisztusban megy végbe Isten által, amelynek során Isten dicsőítetik azáltal is, hogy egyre inkább Krisztushoz hasonlóvá válunk. Isten végső megdicsőülésére tekinthetünk előre az új teremtésben. A történelem végén, amikor Krisztus visszatér, Isten dicsősége teljesen kinyilatkoztatik, és népe örökké élvezheti jelenlétét (Ez 40). Ez az eszkatológiai reménység az Isten megdicsőülésének egyik kulcsfontosságú aspektusa, amivel előre várjuk Isten dicsőségének végső és teljes megnyilvánulását (ApCsel 7, 55; Jel 15,8; 18,1; 21, 11-13).

Az emberi élet célja

Gyönyörűen foglalja össze a Heidelbergi Káté hatodik kérdés felelete az emberi élet céljaként a teremtő Isten megismerését, szeretetét és dicsőítését. Istentiszteletünk és életünk értelme elválaszthatatlan együvé tartozása ez. Isten elleni lázadásunk, a bűn által összetört istenképűségünk azonban megannyi hamis istenismerethez vezetett és vezet, és megannyi önmegdicsőítéshez. Azóta minduntalan magunknak követeljük Isten dicsőségét. Teljesen felborult az a rend, amelyben a teremtménynek kijáró méltóság és tisztelet külön meghatározott súlya sohasem válhat azonossá Isten dicsőségével, és szembe sem állítható vele.

Isten dicsősége Jézus Krisztusban áll legtökéletesebben előttünk. Ő benne és általa állt helyre istenképűségünk (2Kor 4,6) és Isten dicsőségének ismerete (Jn 17, 5). Ő Isten dicsőségének legragyogóbb visszatükrözése (Zsid 1,3), akit az dicsőség illet így meg, mint az Atyát, mivel Isten is. Ugyanakkor, mint tökéletes istenképű ember, a legtökéletesebben tölti be és ad példát arra, hogyan dicsőítsük az Istent. Így Isten földi életünk közepette megvalósuló realitása, Jézus Krisztus dicsőségén keresztül részesít bennünket az ő kijelentésében, a Szentlélek munkájaképpen, Isten javaiban, legfőképpen az ő dicsőségében.

Isten dicsősége dicsőítésre indít

Az egyház létezésétől és küldetésétől elválaszthatatlan, hogy Isten dicsőségét hirdesse, különösen az evangéliummal és a szentségek kiszolgáltatásával, ami által Isten és az ő népének közössége épül ebben a világban.

Az istentiszteletet így Isten dicsőítésének elsődleges eszköze, amely a tiszteletet, a rendet és az Isten fenségére való összpontosítást hangsúlyozza. A református teológia szerint az istentiszteletnek csak a Szentírásban kifejezetten előírt elemeket kell tartalmaznia, mint Isten tiszteletének és dicsőítésének módját az ő kijelentése szerint.

Isten dicsősége így mindig cselekvésre indít bennünket. Mégpedig olyan cselekvésre, amelyben Isten dicsősége van előttünk az ő kegyelmes hozzánk fordulásában, és a világ körülöttünk - minden terhével együtt is - az Isten dicsőségéért történő hálaadásunk, könyörgésünk és örömünk színterét jelentheti. Ebben a buzgalomban (pl.: „dicsőítő istentisztelet”), nem a szórakoztatás ritmikus kortás műfajok hatásmechanizmusa válik döntővé és uralkodóvá, hanem Isten dicsősége és imádata. Egyszóval: a *kultusz* vagy istentisztelet.

Isten és ember örökké összetartozik

A *kultusz* az, ami az Isten és ember együvé tartozásának, szövetségének és így a mindenkori találkozásnak a hordozója. Isten az embert a maga színe elé engedi. A kultusz, az istentisztelet így éppen olyan központi helyet foglal el az életünkben, mint Isten a világban. Az istentisztelet adott (szent) helyen (pl. templom) és (szent) időben (ünnepe, vasárnap, az 'Úr napja') a szent cselekmények összességét jelenti. Szent cselekmény az Isten igéjének hirdetése, az imádság és az ének. Az istentisztelet és liturgia, és az ebben meghatározó jelentőségű szent körülményeknek minősített cselekmények ugyanakkor hamis biztonságérzetet is kelthetnek, Isten valós jelenléte nélkül. Sőt, nem egyszer vezetnek kiüresedett vallásgyakorlathoz. A kultusz, az istentisztelet akkor tölti be megfelelően a funkcióját, ha olyan dinamikus eszköz Isten és az ő népe találkozásában, amelyben Isten egyszülöttjében nekünk adott, megújított szövetség szerint a feltámadott Úr Jézus áll a középpontban. A legnyilvánvalóbban teljesedik ez ki az úrvacsorai közösségben, és az istentiszteletünkhöz hozzátartozó irgalmas szeretetszolgálatban (/gyülekezetei/diakónia), amelyen keresztül valósul meg a gyülekezeti közösség Istennel és embertársainkkal (koinonia).

Az élő Ige hangzik – „Éneke az Úr”

Felénk hangzik Isten megénekelt Igéje és általunk is hangzik: „Jézus Krisztus úr az Atya Isten dicsőségére” (Fil 2, 11.) Csak ő rajta keresztül (Jn 1, 14), a feltámadott úr keresztjén át vezet az út az üdvörténetben az Isten világban nyilvánvaló dicsőségéhez. Isten megdicsőülése nyomorúságos emberi világunkban a bűnben és halálban nem ér véget, hanem ellenkezőleg, itt folytatódik és jut el majd a teljességre. Így lehetünk és vagyunk mindenkor Isten mennyei istentisztelet dicsőségének a részesei, amely felől szemlélve már e mostani világunk is Isten dicsőségével teljes. Éppen ezért nem lehet más a dalunk, dicsőítésünk, himnuszunk, mint az életünknek ebben az igaz, üdvözítő hitben (Heidelbergi Káté, 21. kérdés-felelet) nyert minőségi többlete és bizonyossága, amely mindenkor Isten áldását jelenti. Olyan hitvallás ez, amely azt foglalja össze, ami nélkül hiányos az életünk. Isten, a „dicsőség királya” maga van jelen az életünkben, ami áldássá, dicsősséggé válik, általa válnak áldottá életünk dolgai. Ez ad olyan jövőt, ami megáldott idő lehet. Enélkül minden céltalan, vagyis átok.

Amikor az Élő Ige hangzik, akkor nem másról van szó, mint arról, amit a kolossébeliekhez írt levél a következőképpen fejez ki: „A Krisztus beszéde lakjon bennetek gazdagon úgy, hogy tanítsátok egymást teljes bölcsességgel, és intsetek egymást zsoltárokkal, dicséretekkel, lelki énekekkel; hálaadással énekeljete szívetekben az Istennek.” (Kol 3, 16) Mindez nem más jelent, hogy a – bármennyire modern – énekszóban történő Istendicsőítésünk középpontjában nem az ember áll, hanem Isten és az ő tettei. Nem a magunk gyönyörködtetésére szolgál, hanem az Úr magasztalására. Így dicsőíteni csak az tud, akinek „éneke az Úr”, aki mindenben túlmutató reménységünk.

Dr. Füsti-Molnár Szilveszter
főiskolai tanár
Sárospataki Református Hittudományi Egyetem